

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ ศาสตราจารย์ ดร. อักษราทร จุฬารัตน รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๔๗

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๑

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องขอคืนของกลาง (บริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน)) ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือ ก๊วย เปี่ยมตัณจร เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในคดีหมายเลขดำที่ ย. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จำนวน ๑๕๐ เม็ด น้ำหนักรวม ๑๗.๘๗๐ กรัม ซึ่งเจ้าพนักงานได้ยึดรถยนต์หมายเลขทะเบียน ลข - ๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ เป็นของกลาง โดยทรัพย์สินดังกล่าว จำเลยใช้เป็นยานพาหนะและเป็นอุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเพื่อเป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๖ พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาเป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ ขอให้ศาลอาญา

มีคำสั่งริบรณคดีและโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นของกลางดังกล่าวเพื่อให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ศาลอาญาได้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามกฎหมายแล้วไม่มีผู้คัดค้าน ศาลอาญาได้สวนคำร้องเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖ และมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ เป็นคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ ให้ริบรณคดีหมายเลขทะเบียน ลข - ๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร และโทรศัพท์มือถือหมายเลข ๐๖ - ๐๕๒๖๐๑๔ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ นางดารากรณ์ มณฑานุช ในฐานะผู้เข้าซื้อและครอบครองรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ กย. ๕/๒๕๔๗ และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ของกลาง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางคันเดียวกันต่อศาลอาญา และพนักงานอัยการ ยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของทั้งสองเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๗ ซึ่งศาลอาญาได้นัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗

บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ยื่นคำร้องลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ ขอคืนรถยนต์ของกลางต่อศาลอาญา สรุปว่า บริษัทเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเช่าซื้อทรัพย์สินและมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันหมายเลขทะเบียน ลข - ๑๘๔๘ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นของกลางในคดีหมายเลขดำที่ ข. ๔๒๗๕/๒๕๔๖ และถูกศาลอาญามีคำสั่งให้ริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ ในคดีหมายเลขดำที่ ม. ๑๕/๒๕๔๖ และคดีหมายเลขแดงที่ ม. ๑๔๓/๒๕๔๖ นี้ บริษัทมีฐานะเป็นเจ้าของรถยนต์คันดังกล่าวตามกฎหมายโดยบริษัทได้ตกลงให้นางดารากรณ์ มณฑานุช เป็นผู้เช่าซื้อ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยแบ่งชำระเป็น ๖๐ งวด (เดือน) ทั้งนี้คู่สัญญาได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อให้เป็นสิทธิเฉพาะของผู้เช่าซื้อเท่านั้น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากบริษัท อีกทั้งบริษัทเพิ่งทราบความจริงเมื่อประมาณวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ว่ารถยนต์ดังกล่าวศาลได้มีคำสั่งริบเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๖ บริษัทไม่ได้มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นเป็นใจหรือปล่อยให้ปล่อยให้มีการนำรถยนต์คันดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดแต่อย่างใด และได้แย้งคัดค้านการสั่งริบรณคดีคันดังกล่าวว่า มาตรการและบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ

และขัดต่อหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตลอดจนขัดต่อหลักการและกระบวนการพิจารณาที่ควรจะเป็นและชอบด้วยกฎหมายหลายประการ คือ บริษัทเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์คันดังกล่าวไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจกับการกระทำความผิดของจำเลย และรถยนต์คันดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่อย่างไรก็ดี ขณะกระทำความผิดรถยนต์คันดังกล่าวยังเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทและผู้เช่าซื้อยังมีภาระหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อในการชำระค่าเช่าซื้อตามงวดที่ตกลงกันไว้ ซึ่งเมื่อบริษัททราบเรื่องการประวัตินิติสัญญา จึงได้มีหนังสือขอบอกเลิกสัญญาถึงนางดารารักษ์ มณฑานุช และผู้ค้าประกันเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๗ อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ดังนั้น การริบรถยนต์คันดังกล่าวของบริษัทเป็นการขัดต่อหลักการลงโทษบุคคลในทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๒ บริษัทไม่เคยทราบหรือทราบเลยว่าพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบรถยนต์ของบริษัทเนื่องจากพนักงานอัยการ หรือเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งให้บริษัททราบ ทั้งที่ปรากฏหลักฐานตามคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ว่าบริษัทเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันดังกล่าว และมีได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดแต่อย่างไร เนื่องจากบริษัทประกอบธุรกิจดังกล่าวและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป จึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ รวมทั้งไม่เคยทราบว่าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องนี้เพื่อขอให้สั่งริบรถยนต์ของบริษัทเนื่องจากไม่เคยทราบว่ามีการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีการจำหน่ายในกรุงเทพมหานครแต่อย่างไร บริษัทจึงไม่อาจใช้สิทธิคัดค้านกรณีพนักงานอัยการมีคำขอตามกฎหมายให้ศาลอาญาริบรถยนต์ของบริษัทได้ แต่เพียงทราบถึงเหตุดังกล่าวเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบไปแล้ว ดังนั้น จึงถือว่ากระบวนการที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งริบรถยนต์ของบริษัท เป็นการดำเนินการและดำเนินกระบวนการที่ไม่ชอบไม่ให้โอกาสโต้แย้งคัดค้านอันเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สุจริตได้รับความคุ้มครองสิทธิของตนตามกฎหมาย

มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ ที่มุ่งคุ้มครอง

สิทธิของบุคคลในทางทรัพย์สิน ดังนั้น การที่จะริบทรัพย์สินหรือยึดเอาทรัพย์สินของบุคคลผู้สุจริต ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตหรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด ย่อมเป็นการไม่ชอบด้วยบทบัญญัติดังกล่าว นอกจากนี้ การที่กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้ศาลมีคำสั่ง ริบทรัพย์สินของบริษัท ถือว่าเป็นการลงโทษทางอาญาตามกฎหมาย ทั้งที่บริษัทไม่ได้กระทำความผิด หรือมีส่วนร่วมรู้เห็นในการกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจในการนำทรัพย์สินของบริษัทไปใช้ในการกระทำความผิด หรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ทรัพย์สินดังกล่าวในการกระทำความผิด การที่กฎหมายกำหนดให้มีการริบทรัพย์สินของบริษัท ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ด้วย อีกทั้งกระบวนการเกี่ยวกับการร้องขอให้มีการตั้งทรัพย์สินและกระบวนการริบทรัพย์สินตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เห็นได้ชัดแจ้งว่า เป็นกระบวนการที่ไม่เป็นไปตามหลักการ หรือกระบวนการพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายและความยุติธรรมตามธรรมชาติ และหลักการตามรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ เป็นอันใช้บังคับ ไม่ได้ตามมาตรา ๖ ประกอบมาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ และไม่อาจมีคำสั่งริบรถยนต์ของบริษัท ตามกฎหมายได้ รวมทั้งคำสั่งริบรถยนต์ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย

พนักงานอัยการยื่นคำร้องคัดค้านการขอคืนของกลางของนางดารารัตน์ มณฑานูช และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ต่อศาลอาญา ว่า ที่ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบรถยนต์ คันหมายเลขทะเบียน ลข - ๙๘๔๘ กรุงเทพมหานคร เป็นการชอบแล้ว เนื่องจากรถยนต์ดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่ใช่เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยถูกยึดเป็นของกลาง ในคดีที่ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวิระพล หรือกล้วย เปี่ยมสัจจร เป็นจำเลยต่อศาล เป็นคดีอาญาหมายเลขดำ ที่ ย. ๔๒๙๕/๒๕๔๖ ฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และจำเลยรับสารภาพ ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ ปี ปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๖ ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ย. ๔๓๐๘/๒๕๔๖ การยื่นคำร้องของ นางดารารัตน์ มณฑานูช และบริษัท จีอี แคปิตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) เป็นการใช้สิทธิ

ยื่นคำร้องขอให้ศาลริบรณต์ของกลางคันดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ริบทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยและที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ความสะดวกหรือให้ได้ผลการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป ซึ่งศาลได้นัดไต่สวนโดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวครบถ้วน ได้ประกาศหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องเข้ามาในคดีก่อนที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ปรากฏว่า นางดารารัตน์ มณฑานุช ซึ่งเป็นพี่สาวของจำเลย และบริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลิส จำกัด (มหาชน) ผู้ให้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลที่ดำเนินกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป และยอมทราบประกาศของศาลแล้ว กลับมิได้ยื่นคำร้องคัดค้านเมื่อพ้นกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศในหนังสือพิมพ์ หรือก่อนศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน การที่ผู้ร้องทั้งสองมายื่นคำร้องขอคืนของกลางเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง แล้ว จึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนรณต์ของกลางที่ศาลมีคำสั่งริบดังกล่าวแล้วแต่อย่างใด และไม่อาจใช้สิทธิขอคืนของกลางตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ ได้ พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมายพิเศษเพื่อประโยชน์แห่งการต่อสู้กับสงครามยาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศชาติขณะนี้ ในการจะร่วมกันปราบปรามขบวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นความผิดสากล เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองบุคคลและความมั่นคงของประเทศ มิได้ขัดต่อกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามที่บริษัท จีอี แคปปิตอล ออโต้ ลิส จำกัด (มหาชน) กล่าวอ้าง ดังนั้น การพิจารณาคดีและคำสั่งศาลอาญาในคดีนี้ จึงชอบด้วยกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายและหลักแห่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลแล้ว

ศาลอาญาได้ไต่สวนคำร้องขอคืนของกลางดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๗ นางดารารัตน์ มณฑานุช แถลงว่า ไม่ติดใจขอคืนรณต์ของกลางที่ศาลอาญามีคำสั่งริบให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอีกต่อไป เนื่องจากถูกยกเลิกสัญญาเช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อได้ยื่นคำร้องขอคืนรณต์ดังกล่าวเข้ามาในคดีแล้ว และขอถอนคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ศาลอาญาได้อนุญาตให้ถอนคำร้องและงัดไต่สวนพร้อมมีคำสั่งจำหน่ายคดีหมายเลขคำที่ กย. ๕/๒๕๔๗ ออกจากสารบบความ

บริษัท จีอี แคมปีตอล ออโต้ ลีส จำกัด (มหาชน) ได้แถลงขอให้ศาลอาญาส่งปัญหาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตามคำร้องขอคืนของกลางฉบับลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗

พนักงานอัยการแถลงขอให้ศาลอาญาวินิจฉัยปัญหาตามที่ไต่ขึ้นคัดค้านการขอคืนของกลางไว้เสียก่อนว่า ผู้ขอคืนของกลางไม่มีสิทธิยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่

ศาลอาญาเห็นว่า คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ส่วนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๑ ที่คู่ความร้องขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วยนั้น เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว จึงไม่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว และมีคำสั่งให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวแล้วส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งศาลอาญาทราบและเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำสั่งให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแจ้งเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นตามคำร้อง

นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทำหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า มาตรา ๓๐ วรรคสอง กำหนดให้ศาลประกาศ ในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็น เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่มิได้กำหนดให้แจ้ง ให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรง เนื่องด้วยทรัพย์สินที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งริบตามมาตรา ๓๐ เป็นทรัพย์สินของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การดำเนินการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวจะต้องดำเนินการสอบสวนโดยพนักงาน สอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการ รวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ดังนั้น เมื่อได้มีการยึดสิ่งของใด ใดไว้เป็นของกลางในคดี พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์ให้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติกรรมต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดนั้น เพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิด ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในลักษณะของการสอบสวน โดยแจ้งให้เจ้าของหรือ ผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏตามหลักฐานมาให้การในสำนวนคดีอาญา จึงทำให้เจ้าของหรือผู้เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน ของกลางนั้นได้ทราบหรือรู้ว่าทรัพย์สินนั้นถูกยึดในคดีความผิดนั้น และการประกาศหนังสือพิมพ์ ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกันก็เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของ ทรัพย์สินรวมทั้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบอีกทางหนึ่ง ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินซึ่งแม้ว่ามีชื่อทางทะเบียน ย่อมทราบจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกับคดีอาญาปกติอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุผล ที่กฎหมายมิได้กำหนดให้แจ้งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินทราบโดยตรงอีกครั้งหนึ่งอันจะเป็นการซ้ำซ้อน กับขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาข้างต้น กรณีมาตรา ๓๐ วรรคสี่ บัญญัติห้ามมิให้นำประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ มาใช้บังคับ เนื่องด้วยเหตุผลว่า การดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของกลาง ตามมาตรา ๓๐ มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินควรจะต้องทราบว่าทรัพย์สิน ของตนถูกยึดเป็นของกลางในคดีความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและจะต้องถูกศาลมีคำสั่งริบอยู่แล้ว และการกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินอีกขั้นตอนหนึ่ง เช่นเดียวกับการให้สิทธิตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖ เพียงแต่นำมากำหนดให้สิทธิเสียก่อน ศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงมิได้ละเมิดสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

แต่กลับเป็นการคำนึงถึงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมากกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ แทนที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินทราบเองแล้วมาร้องขอคืน กลับกำหนดให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้อาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีโอกาสทราบว่าทรัพย์สินของตน กำลังถูกดำเนินคดีอยู่มากกว่าตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๖ การนำมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับจะทำให้กระบวนการพิจารณาช้าซ้อน และเพิ่มจำนวนคดีในชั้นศาลเป็นภาระแก่ทุกฝ่าย และการดำเนินการริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา ๓๐ เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของ กองทุนแล้วจะต้องดำเนินการบริหารจัดการทรัพย์สินของกองทุนเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หากนำมาตรา ๑๖ มาบังคับใช้ ทรัพย์สิน ก็ไม่อาจจะตกเป็นของกองทุนโดยเด็ดขาดตามผลของคดี ซึ่งจะเกิดความยุ่งยากและขัดข้องในการจัดการ ทรัพย์สิน ไม่ว่าจะจัดการด้วยการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น ซึ่งทำให้การบังคับใช้กฎหมาย ขาดประสิทธิภาพ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ ขึ้น โดยมาตรา ๓๕ กำหนดให้ บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใด ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมี การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๒ “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๓๓ “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๘ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๓๕ “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็น ผู้กระทำความผิดมิได้”

มาตรา ๔๑ “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและ การจำกัดสิทธิเช่นนี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมาย บัญญัติ”

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการ อันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำ ความผิดนั้นต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย”

มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ไปแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงว่า เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วย ในการกระทำความผิด ก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่ในความครอบครองของ เจ้าพนักงาน แต่คำเสนอของเจ้าของที่แท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันคำพิพากษา ถึงที่สุด”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๒๗ “เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตามมาตรา ๒๒ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้พนักงาน อัยการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น โดยจะยื่นคำร้องไปพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ แต่ถ้ามีเหตุอันสมควรแสดงได้ว่าไม่สามารถยื่นคำร้องก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษา จะยื่นคำร้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาก็ได้ เว้นแต่จะมีคำพิพากษา ถึงที่สุดให้ยกฟ้อง

ในกรณีที่พบว่ามิดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มเติมอีกให้ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลริบทรัพย์สินนั้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา เว้นแต่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง”

มาตรา ๒๘ “เมื่อศาลสั่งรับคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๒๗ แล้ว ให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด ในกรณีที่มิหลักฐานว่าผู้ใดอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว โดยแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏหลักฐานในสำนวนการสอบสวน

ค่าใช้จ่ายในการประกาศและในการแจ้ง ให้จ่ายจากเงินของกองทุน”

มาตรา ๓๐ “บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อศาลรับคำร้องแล้วให้ศาลสั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ค่าใช้จ่ายในการประกาศ ให้จ่ายจากเงินของกองทุน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสอง และในกรณีนี้มีให้นำมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

ปัญหาว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ (เดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐) บัญญัติเรื่องบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล และมาตรา ๓๕ วรรคสองและวรรคสาม (เดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๓) บัญญัติเรื่องข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ส่วนมาตรา ๔๑ (เดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘) เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินไว้ว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญ และบัญญัติเป็นข้อยกเว้นว่า ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดเรื่องขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งเดิมบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ เช่นเดียวกันว่า ให้กระทำได้เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น แต่จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๔๑ ดังกล่าว จึงเป็นบทบัญญัติที่มีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและทรัพย์สินอย่างเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

เมื่อปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญอันเป็นมูลเหตุในการยื่นคำร้องนี้เกิดขึ้นในระหว่างการใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และในการพิจารณาถึงประเด็นความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามคำร้องในคดีนี้ว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ แม้ศาลจะต้องใช้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาก็ตาม แต่เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและทรัพย์สินไว้ในมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ โดยมีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายซึ่งศาลใช้ขณะพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีแตกต่างจากกฎหมายในขณะเกิดมูลเหตุในการยื่นคำร้องนี้ ดังนั้น การพิจารณาถึงความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในขณะศาลพิจารณาคดีตามคำร้องนี้ ศาลขอที่จะนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม ได้แก่ ความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม ความปลอดภัยมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมให้รอดพ้นจากการลักลอบค้ายาเสพติด จึงถือเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดภัยคุกคามอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของมนุษย์ และเกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมืองของสังคม รวมทั้งเป็นภัยอันตรายต่อมวลมนุษยชาติ ซึ่งจำต้องให้ความเอาใจใส่อย่างยิ่งและให้ความสำคัญในลำดับสูงสุดในการปราบปราม พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการสำคัญเพื่อตัดวงจรการลักลอบค้ายาเสพติด ด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มบุคคลบางกลุ่มซึ่งรัฐมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินของกลุ่มบุคคลนั้นเป็นทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและถึงขนาดที่รัฐมีความจำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพด้วยการริบทรัพย์สินของกลุ่มบุคคลดังกล่าว ซึ่งเป็นมาตรการที่จำเป็นเพื่อปกป้องสังคมในระดับรัฐ และป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อส่วนรวมในระดับกว้าง และให้เป็นไปตามพันธะในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances) ซึ่งรับเอาโดยที่ประชุมเต็มคณะครั้งที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๘ โดยอนุสัญญาดังกล่าวได้กำหนดไว้ในข้อ ๕ วรรคหนึ่งว่า “แต่ละภาคีจะต้องรับเอามาตรการตามที่จำเป็นเพื่อให้ภาคีสามารถริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้... (ข) ยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท วัสดุและอุปกรณ์ หรือเครื่องมืออื่นซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ในลักษณะใด ๆ ในการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามข้อสาม วรรคหนึ่ง” เมื่อประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอยู่จึงต้องผูกพันตามพันธะในอนุสัญญาดังกล่าว อีกทั้งความในข้อ ๕ วรรคหนึ่ง (ข) ก็เป็นมาตรการที่นานาประเทศต้องให้ความร่วมมือในการกำหนดมาตรการที่จำเป็นเพื่อดำเนินการ

ริบทรัพย์สินที่ใช้หรือเจตนาจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งขุดเพื่อปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดให้ลดน้อยลงหรือหมดไป อันเป็นผลประโยชน์ระหว่างประเทศที่จะได้รับจากความร่วมมือกันกำหนดมาตรการเพื่อปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดให้หมดไปในที่สุด ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้รับเอามาตรการตามที่จำเป็นดังกล่าวเพื่อตรากฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและระบบกฎหมายของไทย เพื่อให้อำนาจริบทรัพย์สินซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ

สำหรับปัญหาที่ว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๑ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” บทบัญญัติในมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินซึ่งรัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครอง แต่ขอบเขตแห่งการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธินั้น รัฐธรรมนูญยอมให้มีการจำกัดได้แต่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น โดยรัฐธรรมนูญมอบอำนาจให้รัฐตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อกำหนดขอบเขตแห่งการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธินั้น ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าจะต้องกำหนดขอบเขตการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธินั้น ในส่วนของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งต้องเข้าเกณฑ์ที่ว่า ต้องมีเหตุอันควรสงสัย หรือมีเหตุอันควรเชื่อบนพื้นฐานความเชื่ออย่างสมเหตุสมผล ในการเริ่มกระบวนการริบทรัพย์สิน บทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินดังกล่าวยังวางมาตรการในการตรวจสอบและคานการใช้อำนาจอย่างเป็นระบบ โดยให้ศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีความเป็นกลาง มีความเป็นอิสระ เป็นผู้ตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังมีมาตรการคุ้มครองทรัพย์สินของบุคคลที่สามซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว ด้วยการให้สิทธิยื่นคำร้องเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าว

ไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

เมื่อพิจารณาขอบเขตการใช้สิทธิและการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๕ ซึ่งให้อำนาจแก่รัฐในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้ และเมื่อคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์สาธารณะซึ่งรวมถึงประชาคมโลก อันเป็นผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างรัฐแล้ว เห็นว่า เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องจำกัดการใช้สิทธิของบุคคลบางกลุ่มที่ได้ใช้ทรัพย์สินอันกระทำการที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ได้วางมาตรการดำเนินการยึดหรืออายัดและริบทรัพย์สินอย่างเป็นขั้นตอน และเปิดโอกาสให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีเพื่อพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมาย อีกทั้งบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ ก็มีได้กำหนดมาตรการบังคับให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินทันที การที่กฎหมายกำหนดการพิสูจน์ให้ฝ่ายเจ้าของทรัพย์สินก็เนื่องมาจากการดำเนินการริบทรัพย์สินดังกล่าวใช้การพิจารณาพยานหลักฐานด้วยเหตุอันควรสงสัย ซึ่งเป็นพื้นฐานความเชื่ออย่างสมเหตุสมผลว่า สมควรริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดการระในการพิสูจน์ให้เจ้าของทรัพย์สิน ด้วยการให้สิทธิยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งริบทรัพย์สิน ซึ่งเป็นผลมาจากข้อสันนิษฐานของรัฐที่ว่าหากพนักงานอัยการสามารถนำสืบให้เข้าเงื่อนไขที่ว่า บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แล้ว จึงจะริบทรัพย์สินได้ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และได้ให้โอกาสเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน โดยมีภาระการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยให้เข้าเงื่อนไขตามนัยมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ภาระการพิสูจน์ตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ จึงไม่ต้องด้วยบทสันนิษฐานทางอาญาของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๕ ที่สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัตินี้ก็มีมาตรการอื่น ๆ ที่คุ้มครองเจ้าของรวมถึงบุคคลที่สาม มิให้ได้รับการกระทบกระเทือนเกินความจำเป็น โดยกำหนดขั้นตอนการตรวจสอบ กลั่นกรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ศาลเป็นองค์กรตรวจสอบวินิจฉัยข้อเท็จจริง

ของทรัพย์สิน และมีคำสั่งว่าเป็นทรัพย์สินที่ใช้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและจะให้รับทรัพย์สินนั้นหรือไม่ การที่มาตรา ๓๐ วรรคสี่ กำหนดการพิจารณาพิสูจน์ไปยังเจ้าของทรัพย์สินที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่รู้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นดีที่สุดในคดีก็คือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ซึ่งควรจะมีส่วนช่วยรัฐเพื่อป้องกันการลักลอบค้ายาเสพติด ด้วยการระมัดระวังอย่างเต็มที่เพื่อตัดโอกาสมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้กระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การที่จะกำหนดให้การพิจารณาพิสูจน์ในเรื่องนี้เป็นของรัฐย่อมเป็นภาระแก่รัฐ และไม่สอดคล้องกับมาตรการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดที่ประสงค์จะปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมและเท่าทันต่อการกระทำความผิด ซึ่งมีความซับซ้อนและมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการกระทำความผิดตลอดเวลา และถือเป็นการประกอบอาชญากรรมที่มีความร้ายแรง ก่อให้เกิดปัญหาในการปราบปรามของรัฐ การที่มาตรา ๓๐ วรรคสี่ กำหนดการพิจารณาพิสูจน์ให้เป็นของเจ้าของทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงมีความจำเป็นและเหมาะสมกับมาตรการในการปราบปรามยาเสพติดแล้ว บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้วางหลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๑

ปัญหาว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๕ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ เป็นการตัดถอนกรรมสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของและให้ทรัพย์สินที่รับนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ลักษณะและผลของการริบทรัพย์สินจึงเป็นการลงโทษแก่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และถือเป็นการลงโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ (๕) เมื่อการริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง การที่บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินจะต้องได้รับโทษริบทรัพย์สินก็ต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๕ และการที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏตัวเจ้าของ แต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวัน” แสดงให้เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ มิได้ลงโทษริบทรัพย์สินโดยปราศจากการกระทำผิดเพราะเมื่อกฎหมายกำหนดเรื่องการพิสูจน์ให้บุคคลที่เป็นเจ้าของหรือผู้ที่อ้างตัวเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่พิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นมีได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้โอกาสเจ้าของทรัพย์สินนั้นได้ทราบ ด้วยวิธีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน แต่ศาลจะสั่งให้ริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่เริ่มประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียงพอที่จะให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ตามนัยมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน และเมื่อเจ้าของทรัพย์สินเข้ามาในคดีแล้ว ก็มีหน้าที่พิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิด ศาลจึงจะไม่ริบทรัพย์สิน การริบทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๓๐ จึงมิใช่เป็นการริบทรัพย์สินโดยมิได้กระทำผิดตามข้อสันนิษฐานตามที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๕ บัญญัติไว้ การที่ศาลจะริบทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ หรือไม่ ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า เจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบทรัพย์สินหรือไม่ และพิสูจน์ได้ตามข้อสันนิษฐานตามที่กฎหมายกำหนดได้หรือไม่ ส่วนบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ตอนที่บัญญัติว่า มิให้นำความในมาตรา ๓๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ก็เป็นการจำกัดสิทธิในการโต้แย้งคัดค้าน ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสอง ที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง แล้ว และเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว เจ้าของทรัพย์สินมิได้ยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดี บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ตอนที่บัญญัติห้ามยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สิน

ที่ถูกริบได้อีก เมื่อกฎหมายให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินเช่นว่านั้นยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีเพื่อให้มีโอกาสดำเนินคดีแล้ว แต่เจ้าของทรัพย์สินนั้นมิได้เข้ามาในคดีหรือเข้ามาในคดีแล้ว แต่ไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าตนเองไม่มีโอกาสทราบ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิด จึงต้องถือว่าเจ้าของทรัพย์สินมีความบกพร่องในการป้องกันมิให้มีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนั้น การริบทรัพย์สินซึ่งเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมิใช่เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา ๓๐ จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นแล้ว และถือเป็นมาตรการเสมือนการลงโทษแก่เจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว เพราะเหตุจากการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นภัยร้ายแรงต่อมวลมนุษยชาติ จึงเห็นว่า การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ 'ไม่อยู่ในความคุ้มครองของหลักประกันสิทธิในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๑ และสอดคล้องกับเจตนารมณ์และบทบัญญัติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ซึ่งรับเอาโดยที่ประชุมเต็มคณะ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๘ ข้อ ๕ วรรคหนึ่ง (ข) แล้ว ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕

ข้อเท็จจริงตามที่ผู้ร้องโต้แย้งในคดีตามคำร้องนี้เป็นกรณีการกระทำที่เกิดขึ้นหลังจากพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ใช้บังคับแล้ว บทบัญญัติในมาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงมิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล และมีใช่เป็นเรื่องการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินตามคำโต้แย้งของผู้ร้องแต่อย่างใด การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ถูกยกเลิกไปแล้ว และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๔๑ เป็นบทบัญญัติที่ทำให้การรับรองสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สินของบุคคลโดยมีหลักเกณฑ์และสาระสำคัญอย่างเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๗ และมีผลใช้บังคับขณะศาลพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีตามคำร้องนี้ ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติ

มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ซึ่งใช้บังคับขณะศาลพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้แต่อย่างใด

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ วรรคสองและวรรคสี่ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑

ศาสตราจารย์ ดร. อักษราทร จุฬารัตน

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ